

Dictamen en relació amb la consulta formulada per un organisme sobre la comunicació de dades d'un pacient als Mossos d'Esquadra, als Jutjats i altres organismes de la Generalitat

Es presenta davant l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades un escrit d'un organisme el qual es demana que l'Autoritat emeti un dictamen sobre la comunicació de dades d'un pacient als Mossos d'Esquadra o als Jutjats i altres organismes de la Generalitat.

En concret, exposa que en un hospital s'ha plantejat el cas d'un pacient ingressat que sol·licita l'alta voluntària i refereix trobar-se en situació de "*cerca i captura*". Aquesta situació ha plantejat als professionals sanitaris si la comunicació d'aquest fet al cos de Mossos d'Esquadra vulneraria la normativa de protecció de dades així com el dret a la intimitat del pacient, o si es podria comunicar "*en el cas de tenir la certesa de que es tracta d'un pacient o assumpte delictiu que podria posar en perill a la ciutadania*". Així mateix, planteja si aquest organisme ha de prestar col·laboració amb altres organismes de la Generalitat de Catalunya sense un requeriment previ si té coneixement directe d'un cas com l'exposat.

Analitzada la consulta, que s'acompanya de l'escriptura de poders de representació de la persona que presenta la sol·licitud en nom de l'organisme, d'acord amb l'informe de l'Assessoria Jurídica emeto el dictamen següent:

I

(...)

II

La consulta sol·licita el parer de l'Autoritat en relació amb una possible comunicació als Mossos d'Esquadra o als Jutjats de les dades d'un pacient que es troba ingressat en un centre hospitalari que ha sol·licitat l'alta voluntària i del qual s'ha tingut coneixement que es troba en situació de "*cerca i captura*". En concret es planteja si aquesta comunicació s'adequaria a la normativa de protecció de dades o si només es poden comunicar les dades, sense requeriment, en cas que "*suposi un perill per a la ciutadania*". Així mateix, es consulta si té el deure de col·laboració amb altres organismes com el Departament de Justícia o el Departament d'Interior, sense requeriment previ en un cas com l'exposat.

Segons es fa constar a la consulta, la persona que ha estat atesa al centre hospitalari es troba en situació de "*cerca i captura*" ("*crida i cerca*" en la terminologia catalana), és a dir, existeix una ordre donada per l'autoritat judicial a la governativa per a perseguir i arrestar un delinqüent

L'article 835 de la Llei d'Enjudiciament Criminal (LECrím) regula els supòsits en que un tribunal pot dictar una requisitòria per a la cerca de les persones que no han comparegut a una citació judicial o que es trobin fugats. Entre els supòsits en que es pot dictar aquesta requisitòria l'LECrím

preveu els supòsits d' incompareixença com a conseqüència d'una ordre de presó provisional (article 503 LECr), incompliment de compareixença en situacions de llibertat provisional (art. 530 LECrim) o com a conseqüència d'haver-se fugat d'un centre on es trobés detingut o pres.

III

El tractament de les dades personals que recullen i tracten els cossos policials o els òrgans jurisdiccionals penals amb la finalitat de persecució o enjudiciament de delictes està sotmès a la Directiva (UE) 2016/680 del Parlament i del Consell, de 27 d'abril de 2016, relativa a la protecció de les persones físiques pel que fa al tractament de dades personals per part de les autoritats competents per a finalitats de prevenció, recerca, detecció o enjudiciament d'infraccions penals o d'execució de sancions penals, i a la lliure circulació d'aquestes dades i per la qual es deroga la Decisió marc 2008/977/JAI del Consell.

Els estats membres de la Unió Europea havien de transposar aquesta directiva abans del 6 de maig de 2018, però, atesa la manca de transposició de la Directiva 2016/680 per part de l'Estat espanyol, són d'aplicació les previsions de la Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal (LOPD), que romanen temporalment vigents d'acord amb la Disposició transitòria quarta de la Llei orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de protecció de dades personals i garantia dels drets digitals (LOPDGDD).

Així són d'aplicació les previsions de l'article 22 de l'LOPD, que estableix:

*“Artículo 22. Ficheros de las Fuerzas y Cuerpos de Seguridad.
(...)”*

2. La recogida y tratamiento para fines policiales de datos de carácter personal por las Fuerzas y Cuerpos de Seguridad sin consentimiento de las personas afectadas están limitados a aquellos supuestos y categorías de datos que resulten necesarios para la prevención de un peligro real para la seguridad pública o para la represión de infracciones penales, debiendo ser almacenados en ficheros específicos establecidos al efecto, que deberán clasificarse por categorías en función de su grado de fiabilidad.

3. La recogida y tratamiento por las Fuerzas y Cuerpos de Seguridad de los datos, a que hacen referencia los apartados 2 y 3 del artículo 7, podrán realizarse exclusivamente en los supuestos en que sea absolutamente necesario para los fines de una investigación concreta, sin perjuicio del control de legalidad de la actuación administrativa o de la obligación de resolver las pretensiones formuladas en su caso por los interesados que corresponden a los órganos jurisdiccionales.

(...)”

Com ha posat de manifest aquesta Autoritat amb anterioritat en el Dictamen CNS 47/2018, en el que s'analitza la comunicació d'informació de la història clínica a les forces i cossos de seguretat, es poden comunicar dades de la història clínica d'un pacient a requeriment d'aquests cossos quan actuen exercint funcions de policia judicial, en els supòsits en què sigui absolutament necessari per a les finalitats d'una investigació concreta. El contingut complert d'aquest dictamen es pot consultar al web de l'Autoritat www.apdcat.cat,

Per tant, la comunicació de dades de salut de la persona afectada (en concret el fet que està sent atesa en un centre sanitari) a la Policia Mossos d'Esquadra estaria habilitada sempre que fos conseqüència d'un requeriment d'aquesta actuant com a policia judicial i el requeriment d'informació sigui absolutament necessari per a les finalitats d'una investigació concreta a l'empara de l'article 22.2 de l'LOPD.

Ara bé, sense un requeriment previ i concret de la Policia o els Jutges i tribunals cal analitzar la qüestió plantejada des del punt de vista del tractament que du a terme el centre hospitalari de les dades del pacient que hi està ingressat. Aquest tractament es regeix pel Reglament (UE) 2016/679, de 27 d'abril, general de protecció de dades (RGPD), i l'LOPDGDD.

IV

Segons l'article 4.1) de l'RGPD, són dades de caràcter personal *“toda información sobre una persona física identificada o identificable («el interesado»); se considerará persona física identificable toda persona cuya identidad pueda determinarse, directa o indirectamente, en particular mediante un identificador, como por ejemplo un nombre, un número de identificación, datos de localización, un identificador en línea o uno o varios elementos propios de la identidad física, fisiológica, genética, psíquica, económica, cultural o social de dicha persona;”*.

El RGPD defineix tractament de dades com: *“cualquier operación o conjunto de operaciones realizadas sobre datos personales o conjuntos de datos personales, ya sea por procedimientos automatizados o no, como la recogida, registro, organización, estructuración, conservación, adaptación o modificación, extracción, consulta, utilización, **comunicación por transmisión, difusión o cualquier otra forma de habilitación de acceso**, cotejo o interconexión, limitación, supresión o destrucción.”* (article 4.2 RGPD).

Segons l'article 4.15 de l'RGPD, són dades relatives a la salut: *“datos personales relativos a la salud física o mental de una persona física, incluida la prestación de servicios de atención sanitaria, que revelen información sobre su estado de salud”*.

En relació amb el concepte de dades personals relatives a la salut, el Considerant 35 del RGPD especifica que:

“Entre los datos personales relativos a la salud se deben incluir todos los datos relativos al estado de salud del interesado que dan información sobre su estado de salud física o mental pasado, presente o futuro. Se incluye la información sobre la persona física recogida con ocasión de su inscripción a efectos de asistencia sanitaria, o con ocasión de la prestación de tal asistencia, de conformidad con la Directiva 2011/24/UE del Parlamento Europeo y del Consejo (1); todo número, símbolo o dato asignado a una persona física que la identifique de manera unívoca a efectos sanitarios; (...).”

Cal tenir en consideració que qualsevol informació relativa a la salut dels pacients forma part de la història clínica, la definició i el contingut de la qual es troba en la normativa d'autonomia del pacient (Llei 21/2000, de 29 de desembre, sobre els drets d'informació concernent la salut i l'autonomia del pacient, i la documentació clínica; i la Llei 41/2002, de 14 de novembre, bàsica

reguladora de l'autonomia del pacient i de drets i obligacions en matèria d'informació i documentació clínica), i inclou, d'una banda, dades d'identificació del malalt i de l'assistència rebuda (art. 10.1.a) Llei 21/2000), dades clíniques assistencials referides pròpiament a la patologia o malaltia del pacient, antecedents familiars, al curs clínic, en resum a l'estat de salut d'aquest pacient (art. 10.1.b) Llei 21/2000), i dades socials (art. 10.1.c) Llei 21/2000).

Des d'aquesta perspectiva, la informació relativa al fet que un pacient ha estat atès en un determinat centre sanitari, la data d'alta hospitalària o mèdica del pacient, la informació sobre la malaltia o l'afecció que pateix i la gravetat d'aquesta malaltia, en definitiva, qualsevol informació sobre la prestació sanitària a un determinat pacient d'un centre sanitari, així com qualsevol número o símbol que li hagi estat assignat en aquesta prestació que l'identifiqui de manera unívoca a efectes sanitaris, és informació de salut del pacient (art. 4.15 RGPD).

Cal entendre, com ha posat de manifest aquesta Autoritat amb anterioritat en el Dictamen CNS 11/2020 que comunicar informació de la història clínica d'un pacient (com ara el seu nom i el centre mèdic en què ha estat atès), suposa comunicar dades de salut, tot i que no s'especifiqui amb detall la malaltia que pateix, o el motiu concret pel qual ha estat atès.

V

D'acord amb l'article 5.1 de l'RGPD les dades personals seran tractades de manera lícita, lleial i transparent en relació amb els interessats (principis de *"licitud, lleialtat i transparència"*).

En aquest sentit, per poder comunicar les dades d'un pacient caldrà comptar amb una base legítima de les previstes a l'article 6.1 de l'RGPD.

En la mesura que es tracta d'una entitat que forma part del sistema sanitari públic, pot considerar-se que es tracta d'una entitat que té encomanada una missió en interès públic. Igualment l'entitat receptora de la informació també seria una entitat que té encomanada una missió en interès públic. Per això, cal analitzar si aquesta base jurídica podria habilitar la comunicació que vol dur a terme el centre hospitalari.

Malgrat que, com s'ha apuntat, en abstracte, l'article 6.1.e) podria legitimar el tractament, cal tenir en consideració que l'article 5.1.b) estableix que les dades han de ser recollides amb finalitats determinades, explícites i legítimes, i no poden ser tractades ulteriorment de manera incompatible amb aquesta finalitat (principi de *"limitació de la finalitat"*).

En aquest sentit, l'article 6.4 de l'RGPD preveu que:

"Cuando el tratamiento para otro fin distinto de aquel para el que se recogieron los datos personales no esté basado en el consentimiento del interesado o en el Derecho de la Unión o de los Estados miembros que constituya una medida necesaria y proporcional en una sociedad democrática para salvaguardar los objetivos indicados en el artículo 23, apartado 1, el responsable del tratamiento, con objeto de determinar si el tratamiento con otro fin es compatible con el fin para el cual se recogieron inicialmente los datos personales, tendrá en cuenta (...)"

En el cas que ens ocupa caldrà analitzar si existeix una norma amb les característiques establertes a l'article 6.4 de l'RGPD que habiliti el canvi de finalitat.

Però a més, en tractar-se de dades de salut, respecte de les quals l'article 9.1 de l'RGPD estableix una prohibició de tractament, caldrà que es doni alguna de les excepcions previstes a l'article 9.2 de l'RGPD.

En aquest sentit, l'RGPD admet que el dret de la Unió, o el dret dels Estats membres, pot habilitar el tractament d'aquesta informació personal especialment protegida, com pot ser la informació de salut dels pacients, per raons d'interès públic essencial (art. 9.2.g) RGPD). Això, sempre que la comunicació pugui considerar-se proporcional (art. 5.1.c) RGPD).

VI

D'entrada no es pot descartar que el Codi Penal pogués habilitar el tractament en supòsits en els que la no identificació de la persona en crida i cerca es pugui considerar una col·laboració en l'elusió de la justícia. Així, l'article 451 del Codi Penal, que regula el delictes d'encobriment, estableix el següent:

“Será castigado con la pena de prisión de seis meses a tres años el que, con conocimiento de la comisión de un delito y sin haber intervenido en el mismo como autor o cómplice, interviniere con posterioridad a su ejecución, de alguno de los modos siguientes:

1.º Auxiliando a los autores o cómplices para que se beneficien del provecho, producto o precio del delito, sin ánimo de lucro propio.

2.º Ocultando, alterando o inutilizando el cuerpo, los efectos o los instrumentos de un delito, para impedir su descubrimiento.

3.º Ayudando a los presuntos responsables de un delito a eludir la investigación de la autoridad o de sus agentes, o a sustraerse a su busca o captura, siempre que concurra alguna de las circunstancias siguientes:

a) Que el hecho encubierto sea constitutivo de traición, homicidio del Rey o de la Reina o de cualquiera de sus ascendientes o descendientes, de la Reina consorte o del consorte de la Reina, del Regente o de algún miembro de la Regencia, o del Príncipe o de la Princesa de Asturias, genocidio, delito de lesa humanidad, delito contra las personas y bienes protegidos en caso de conflicto armado, rebelión, terrorismo, homicidio, piratería, trata de seres humanos o tráfico ilegal de órganos.

b) Que el favorecedor haya obrado con abuso de funciones públicas. En este caso se impondrá, además de la pena de privación de libertad, la de inhabilitación especial para empleo o cargo público por tiempo de dos a cuatro años si el delito encubierto fuere menos grave, y la de inhabilitación absoluta por tiempo de seis a doce años si aquél fuera grave.

El Codi Penal pot castigar, doncs, aquelles persones que exerceixen funcions públiques i que les utilitzen per ajudar als responsables d'un delictes a sostreure's de la seva crida i cerca. A sensu contrari, els que exerceixen funcions públiques han de cooperar amb l'administració de justícia en l'exercici de les seves funcions tal com recull l'article 118 CE, i cas de tenir coneixement de la situació de crida i cerca, hauria de comunicar aquesta situació a l'autoritat judicial.

En aquest cas, la comunicació es podria efectuar a l'autoritat judicial o a qualsevol dels cossos policials amb competències a Catalunya.

Així, cal tenir en consideració que l'article 164.5 de l'Estatut d'autonomia de Catalunya (EAC) disposa que la policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra té com a àmbit d'actuació el conjunt del territori de Catalunya i exerceix totes les funcions pròpies d'un cos de policia, en els àmbits de la seguretat ciutadana i l'ordre públic, de la policia administrativa, i de la policia judicial i la investigació criminal, incloent-hi les diverses formes de crim organitzat i terrorisme, en els termes que estableixin les lleis.

Així mateix, la Llei 4/2003, de 7 d'abril, d'ordenació del sistema de seguretat pública de Catalunya (LSPC), disposa que són funcions pròpies de la policia de la Generalitat mossos d'esquadra la protecció de les autoritats de la Generalitat i la vigilància i la custòdia dels edificis, instal·lacions i dependències propis, les de policia de seguretat ciutadana i l'ordre públic, les de policia administrativa i les que li corresponen com a policia judicial (article 28.2 LSPC).

Pel que fa a la Policia Judicial, l'article 126 de la Constitució espanyola disposa que aquesta depèn dels Jutges, dels Tribunals i del Ministeri Fiscal en les seves funcions d'indagació del delictes i de descobriment i assegurament del delinqüent, en els termes que la llei estableixi.

L'article 547 de la Llei orgànica 6/1985, d'1 de juliol, del Poder Judicial (LOPJ), disposa que:

“La función de la Policía Judicial comprende el auxilio a los juzgados y tribunales y al Ministerio Fiscal en la averiguación de los delitos y en el descubrimiento y aseguramiento de los delincuentes. Esta función competará, cuando fueren requeridos para prestarla, a todos los miembros de las Fuerzas y Cuerpos de Seguridad, tanto si dependen del Gobierno central como de las Comunidades Autónomas o de los entes locales, dentro del ámbito de sus respectivas competencias.”

L'article 549.1 de la LOPJ concreta, en els següents termes, les funcions de les unitats de Policia Judicial:

- “a) La averiguación acerca de los responsables y circunstancias de los hechos delictivos y la detención de los primeros, dando cuenta seguidamente a la autoridad judicial y fiscal, conforme a lo dispuesto en las leyes.*
- b) El auxilio a la autoridad judicial y fiscal en cuantas actuaciones deba realizar fuera de su sede y requieran la presencia policial.*
- c) La realización material de las actuaciones que exijan el ejercicio de la coerción y ordenare la autoridad judicial o fiscal.*
- d) La garantía del cumplimiento de las órdenes y resoluciones de la autoridad judicial o fiscal.*
- e) Cualesquiera otras de la misma naturaleza en que sea necesaria su cooperación o auxilio y lo ordenare la autoridad judicial o fiscal.”*

L'article 282 de la Llei d'Enjudiciament Criminal (LECrim) disposa que:

“La Policía judicial tiene por objeto, y será obligación de todos los que la componen, averiguar los delitos públicos que se cometieren en su territorio o demarcación; practicar, según sus atribuciones, las diligencias necesarias par comprobarlos y descubrir a los delincuentes, y recoger todos los efectos, instrumentos o pruebas del delito de cuya desaparición hubiere peligro, poniéndolos a disposición de la Autoridad judicial.”

Finalment, segons l'article 10 del Reial decret 769/1987, de 19 de juny, sobre regulació de la policia judicial:

“En la ejecución de sus cometidos referentes a la averiguación del delito y descubrimiento y aseguramiento del delincuente, así como de los previstos en los apartados b) a e) del artículo 445 () de la Ley Orgánica del Poder Judicial, las Unidades Orgánicas de la Policía Judicial y los funcionarios a ellas adscritos **dependen funcionalmente de los Jueces, Tribunales o miembros del Ministerio Fiscal** que estén conociendo del asunto objeto de su investigación.”*

Més enllà d'aquest supòsit també seria possible la comunicació en virtut del que es deriva de l'article 262 de la LECrim:

“Los que por razón de sus cargos, profesiones u oficios tuvieren noticia de algún delito público, estarán obligados a denunciarlo inmediatamente al Ministerio Fiscal, al Tribunal competente, al Juez de instrucción y, en su defecto, al municipal o al funcionario de policía más próximo al sitio, si se tratare de un delito flagrante.

Los que no cumpliesen esta obligación incurrirán en la multa señalada en el artículo 259, que se impondrá disciplinariamente.

Si la omisión en dar parte fuere de un Profesor en Medicina, Cirugía o Farmacia y tuviese relación con el ejercicio de sus actividades profesionales, la multa no podrá ser inferior a 125 pesetas ni superior a 250.

Si el que hubiese incurrido en la omisión fuere empleado público, se pondrá además en conocimiento de su superior inmediato para los efectos a que hubiere lugar en el orden administrativo.

Lo dispuesto en este artículo se entiende cuando la omisión no produjere responsabilidad con arreglo a las Leyes.”

Per tant, d'acord amb l'article 262 LECrim, si en el curs de l'atenció sanitària que l'Hospital presta al pacient, el personal assistencial té coneixement o notícia de la comissió d'un delicte públic, o com en el cas que ens ocupa, de la presència d'una persona que el pot haver comés i està en situació de crida i cerca, la comunicació estaria habilitada, per denunciar-ho al Ministeri Fiscal, al Tribunal competent o al Jutge d'Instrucció. Aquesta comunicació també es podria fer a les forces i cossos de seguretat que actuïn en funcions de policia judicial.

D'aquesta manera les dades de la persona que està sent atesa en un centre hospitalari que han estat recollides amb una finalitat assistencial legítima podrien ser comunicades al Ministeri Fiscal o als Jutges competents o a la policia judicial com a conseqüència de l'obligació de denunciar,

quan tingui constància de la possible comissió d'un delictes, que recau en el professional que l'està atenent (articles 259 i 262 LECrim).

VII

Finalment, es consulta sobre la possibilitat de comunicar aquesta situació als Departaments de Justícia o d'Interior de la Generalitat sense un requeriment previ.

D'acord amb l'exposat en aquest informe, la denúncia de la persona que està sota una ordre de crida i cerca està prevista en la LECrim als òrgans judicials competents, al Ministeri Fiscal o als cossos policials en funcions de policia judicial, en cas de delictes flagrant, com a conseqüència de l'obligació de col·laboració amb l'administració de justícia i de denúncia en cas de tenir coneixement de la comissió d'un delictes. En conseqüència, fora d'aquells supòsits, la possibilitat de comunicació de les dades del pacient al Departament de Justícia o d'Interior de la Generalitat no tindria base legítima en la normativa analitzada.

Conclusions

En un supòsit com el plantejat en que el pacient atès pel centre hospitalari sol·licita l'alta voluntària i comunica estar en situació de "*crida i cerca*", en cas que la persona en cerca hagi comès, presumptament, un delictes, el responsable del tractament està habilitat per posar aquest fet en coneixement del Ministeri Fiscal, de l'òrgan jurisdiccional competent o de la policia judicial, d'acord amb la LECrim en relació amb l'article 6.1.e) i 9.2.g) de l'RGPD.

Barcelona, 21 de juliol de 2020